

حال بلوط‌های جنگلی زاگرس خوب نیست

«پروانه سفید»، بخت سیاه زاگرس

بیانمغیرعظمی خبرنگار

این روزها حکایت حمله آفت سفید برگ‌خوار و جوانه‌خوار به جنگل‌های زاگرس، به تلخ‌ترین قصه این مناطق و آفتی مخرب برای درختان بلوط تبدیل شده است؛ درختانی که ایستاده جان می‌دهند. حاصل این تراژدی نیز مرگ خاموش درختان کهنسال بلوط است که اگر فکری به حال آن نشود، زوال این پوشش گیاهی در یکی از مهم‌ترین ذخیره گاه‌های ژنتیکی جنگلی حتمی است!

«رهام باقرپور» رئیس اداره حفاظت منابع طبیعی استان کهگیلویه و بویراحمد در این خصوص به «ایران» می‌گوید: در منطقه کهگیلویه و بویراحمد، ۸۷۳ هزار هکتار جنگل وجود دارد، اما متأسفانه در ۵ سال گذشته، آفت سفید برگ‌خوار بلوط در شهرستان‌های گرمسیر نظیر باشت، کهگیلویه و بهمئی و همچنین آفت جوانه‌خوار بلوط در شهرستان‌های سردسیری نظیر بویراحمد و دنا شیوع پیدا کرده است، البته طی ۲ سال گذشته، شیوع این آفت در جنگل‌های این منطقه شدت پیدا کرده است به گونه‌ای که سال گذشته آفت جوانه‌خوار بلوط، ۳۰ هزار هکتار و آفت برگ‌خوار ۱۲ هزار هکتار از جنگل‌ها را آلوده کرد.

■ **حال «باشت» خوب نیست**

به گفته باقرپور، سال گذشته ۶هزار و ۷۰۰ هکتار منطقه آلوده به آفت جوانه‌خوار بلوط و ۵۰۰ هزار و ۵۰۰ هکتار آلوده به آفت برگ‌خوار بلوط شده بود که با اعتباری برابر ۷ میلیارد تومان با این آفت ما مبارزه شد. در سال جاری نیز ۳۵۰ هزار پایش ۱۵۰ هزار هکتار برای آفت جوانه‌خوار و ۲۰۰ هزار هکتار برای آفت برگ‌خوار در جنگل‌های استان انجام شده و مناطق آلوده به آفت جوانه‌خوار ۳۲ هزار هکتار و آفت برگ‌خوار ۲۰ هزار هکتار تخمین زده شد.

رئیس اداره حفاظت منابع طبیعی استان کهگیلویه و بویراحمد، کانون اصلی آلودگی به آفت برگ‌خوار را شهرستان باشت با ۹۰ هزار هکتار جنگل دانسته و می‌گوید: حدود ۱۵۰۰۰ هکتار از مساحت ۹۰ هزار هکتاری این منطقه آلوده شده است. در حال حاضر اعتباری برابر ۵

تا ۲۰ میلیارد برای مبارزه با آفت برگ‌خوار سفید بلوط نیازمند است که قرار است از سوی استاندار کشور اعتبار تخصیص داده شود، البته تمامی مسئولان از جمله مسئولان سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور، استاندار و حتی نماینده مردم باشت و گچساران در مجلس نسبت به این موضوع حساس بوده و در حال پیگیری هستند.

به گفته این مقام مسئول، یکی از دلایل توسعه این آفت‌ها در جنگل‌های زاگرس عدم تأمین اعتبار برای مبارزه با آن است. همچنین مناطق جنگلی گسترده بوده و برخی از بخش‌های آن صعب‌العبور است. همین امر نیز پایش و مبارزه با این آفت را در جنگل‌های منطقه بسیار سخت کرده است. از طرفی محلول‌های بیولوژیکی، آفت‌ها را صد درصد از بین نبرده و در نتیجه سال بعد شاهد افزایش تصاعدی جمعیت آنها هستیم.

■ **خسارت‌اندک آفت برگ‌خوار در ایلام**

در همین حال «احمدی» مدیرکل منابع طبیعی و آبخیزداری استان ایلام به «ایران» می‌گوید: آفت برگ‌خوار بلوط معمولا در اردیبهشت ماه و در مناطق زاگرسی، بخصوص منطقه ایلام و به‌دلیل گسترش زراعت زیراشکوب در جنگل‌های بلوط، طغیان کرده و خسارات زیادی را به بار می‌آورد، اما خسارات معمولاً مقطعی و کوتاه مدت است.

به گفته احمدی، خسارات این آفات در سال‌های پرآبی کم بوده و عملاً در شرایط خشکسالی و عدم نتیجه زراعت زیراشکوب در جنگل‌ها، مانعی برای حضور پیدا نمی‌کند. در سال جاری، این آفت خسارت بالایی به جنگل‌های ایلام وارد نکرده و تنها در نقاطی به‌صورت لکه‌های کوچک و در سطوح بسیار کم مشاهده می‌شود. پیش‌بینی می‌شود با توجه به خشکسالی و عدم رطوبت کافی در برگ‌ها و کاهش علفوه، سن گذاری واقعی این آفت انجام نشده و خسارات جدی به جنگل‌ها وارد نکند، البته این اظهارنظر قطعی نیست و به محض افزایش آسیب‌ها تدابیر لازم برای مقابله با آن انجام خواهد شد.

■ **زوال درختان در استان‌های زاگرسی**
«هومان خاکیور» رئیس اداره آموزش ترویج

و مشارکت‌های مردمی اداره کل منابع طبیعی استان چهارمحال و بختیاری نیز به «ایران» می‌گوید: از سال ۱۳۹۰ در استان چهارمحال و بختیاری همانند دیگر استان‌های زاگرسی، آثار خشکیدگی و زوال درختان جنگل‌های مشاهده شد، البته در ابتدا برخی از استان‌ها از پذیرش رخداد این پدیده امتناع کردند اما متأسفانه عرصه خشکیدگی به حدی زیاد شد که بیش از یک میلیون هکتار از جنگل‌های زاگرس در ۱۱ استان زاگرسی را درگیر کرد. به گفته این مقام مسئول، در استان چهارمحال و بختیاری یک پیمایش کارشناسی انجام شده و چیزی حدود ۴۵-۵۰ درصد از جنگل‌های استان درگیر پدیده زوال شدند، همانند برخی از استان‌ها یکسری اقدامات مبارزه با آفت‌ها انجام شده است. وی می‌گوید: گون‌زارهای این استان بشدت دچار خشکیدگی است. این در حالی است که ۶۰۰ هزار هکتار از عرصه‌های طبیعی گون‌زار بوده و این پدیده، خیر بسیار بد و نگران‌کننده‌ای برای سیستم اکولوژیکی این منطقه است. متأسفانه

طی یک دهه‌ای که با این پدیده مواجه شده‌ایم، علت مشخص و واحدی برای خشکیدگی و زوال اکوسیستم‌های جنگلی و گون‌زارهای این منطقه نیافته‌ایم. همین امر نیز کار مقابله را بسیار سخت کرده است.

خاکیور ادامه می‌دهد: برای مقابله با این وضعیت باید دو برنامه کوتاه مدت و بلند مدت را دنبال کنیم. ما در حال حاضر در برنامه کوتاه مدت، با طغیان و گسترش آفات در اکوسیستم بلوط در تثبیت خاک، تعدیل آب و هوا و حفظ اکوسیستم منطقه اهمیت خاصی داشته و هرگونه آسیبی به آنها سیستم اکولوژیک منطقه را بر هم خواهد زد. وی می‌افزاید: برای مبارزه صحیح با این آفت‌ها، باید عامل طغیان جمعیتی این مهاجمان بالفعل شناسایی شود. شاید در نتیجه افزایش غذا، نابودی شکارچی و تغییر شرایط اقلیمی جمعیت این گونه‌ها تکثیر شده باشد. پس از یافتن علل، راهکار خود به خود پیدا کرده و درختان بلوط از شر این مهاجمان نجات پیدا خواهند کرد.

■ **آفت برگ‌خوار برای بلوط‌ها**

در همین حال «امید سجادیان» دبیر تشکل نهضت سبز زاگرس نیز به «ایران» می‌گوید: پروانه برگ‌خوار سفید بلوط به‌دلیل پتانسیل بالای تخم گذاری، نشو و نما ی سریع، مقاومت بالا و رژیم تک‌خواری (برگ بلوط) مهم‌ترین گونه مهاجم بالفعل در جنگل‌های زاگرس و درختان بلوط بخش‌هایی از شهرستان کهگیلویه و بویراحمد به شمار می‌رود. این در حالی است که جنگل بلوط در تثبیت خاک، تعدیل آب و هوا و حفظ اکوسیستم منطقه اهمیت خاصی داشته و هرگونه آسیبی به آنها سیستم اکولوژیک منطقه را بر هم خواهد زد. وی می‌افزاید: برای مبارزه صحیح با این آفت‌ها، باید عامل طغیان جمعیتی این مهاجمان بالفعل شناسایی شود. شاید در نتیجه افزایش غذا، نابودی شکارچی و تغییر شرایط اقلیمی جمعیت این گونه‌ها تکثیر شده باشد. پس از یافتن علل، راهکار خود به خود پیدا کرده و درختان بلوط از شر این مهاجمان نجات پیدا خواهند کرد.

وی با اشاره به اینکه این کشتی امکانات اقامتی ندارد اما دارای ۴ طبقه و سالن‌های پذیرایی و... است، افزود: از این کشتی می‌توان به‌صورت کشت دریایی و سفرهای تفریحی کوتاه چند ساعته استفاده کرد.

جمالی با تأکید بر اینکه یکی از ظرفیت‌های استان بوشهر، «گردشگری دریایی» است و مردم بسیاری از استان‌ها به‌دلیل نزدیک نبودن به دریا، تمایل به استفاده از این نوع گردشگری و تجربه جدید سوار شدن بر کشتی و قایق را دارند، تصریح کرد: استقبال مردم سایر استان‌های کشور از گردشگری دریایی در تعطیلات نوروز به گونه‌ای بود که حدود ۱۰۰هزار نفر از ۱۰ لنج استان بوشهر استفاده کردند. همچنین ۵ کشتی نیز به‌صورت مداوم فعالیت گردشگری را برای مسافران نوروز انجام دادند؛ هر چند آماده‌سازی و استانداردسازی کشتی‌های گردشگری برای پایان سال گذشته به‌دلیل محدودیت‌های کرونایی، سخت بود اما توانستیم با فراهم کردن زیرساخت‌های گردشگری مناسب، آن را به سرانجام برسانیم.

این مسئول گفت: برای استفاده از فرصت پیش‌رو جام جهانی قطر، در حال ایجاد و آماده‌سازی هتل‌های ۴ و ۵ ستاره برای اقامت گردشگران داخلی و خارجی در استان هستیم که در این زمینه اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری استان، استانداری و... در حال تلاش هستند تا بتوانند آمادگی لازم را برای جذب گردشگران داخلی و خارجی دارد و کارهای مقدماتی آن در حال انجام است که ممکن است خط حرکت این کشتی را در قشم یا کیش بگذاریم.

هفته‌ای یکبار پرواز دومی – بوشهر دارد، تصریح کرد: در حال حاضر گردشگرانی که می‌خواهند به کشور قطر سفر کنند با هواپیمای می‌روند ولی با استفاده از گردشگری دریایی می‌توان به گونه‌ای برنامه‌ریزی کرد که هم گردشگران خارجی و هم ایرانی اگر یک طرف مسیر را با هواپیمای می‌روند، مسیر دیگر را با کشتی بروند و با قرار گرفتن در محیط کشتی و فضای دریا و استفاده از امکانات داخل کشتی نظیر امکانات اقامتی، سرگرمی‌های و...

سفر متفاوتی را تجربه کنند. این برنامه در قالب بسته سفر یا کمک دفتر خدمات گردشگری استان و ایزینی‌ها با سفیران در حال آماده‌سازی است. وی درباره مسیر حرکت این کشتی نیز گفت: این مسیرها می‌تواند از شهرستان‌های بوشهر، دیر

مرگ خاموش زاگرس

مهید توکلی عضو هیات‌علمی مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی بویراحمد، چهارمحال و بختیاری و فارس بیش از سایر نقاط کشور است. براساس مطالعات استان لرستان

یکی از رخداد‌های تلخ در سال‌های اخیر، زوال و خشکیدگی درختان بلوط است که همه روزه بر وسعت آن نیز افزوده می‌شود. وجود این پدیده تاکنون در ۱۱ استان مختلف کشور گزارش شده است اما شدت و ضعف شیوع این عارضه در استان‌های ایلام، لرستان، کهگیلویه و بویراحمد، چهارمحال و بختیاری و فارس بیش از سایر نقاط کشور است. براساس مطالعات موجود، سالانه صدها هکتار از درختان بلوط نابودی می‌شوند.

پدیده زوال بلوط یک پدیده چند فاکتوری است که به عوامل زنده و غیرزنده نسبت داده می‌شود. این تغییرات به‌صورت دوره‌ای و به دو گونه حاد و مزمن در اقلیم رخ می‌دهد. هر دو گونه زوال، معمولاً اتفاقی و با علل متعدد رخ داده است که در این میان نیز برخی از عوامل نقشی مؤثرتر دارند. گزارش‌های اخیر از زوال بلوط اروپایی نشان می‌دهد که عامل خشکیدگی تاج درخت و پس از آن مرگ کامل درخت، ممکن است در نتیجه پیامد خشکسالی جنگل در تابستان، پاییز و بهار رخ داده باشد. عواملی دیگر نظیر شرایط رویشگاه، بیماری‌های قارچی، شیوع حشرات و اثرات مستقیم و غیرمستقیم، عدم تعادل مواد مغذی در عرصه‌های جنگلی در زوال گونه‌های بلوط مؤثر است. برخی از این عوامل استرس‌زا و مخرب، برگ‌ش‌پذیر هستند. هنگامی که این عوامل منفی کاهش یافته یا متوقف شوند، بلوط‌ها بهبود پیدا کرده و حاشاشن نیز بهتر خواهد شد.

البته جنگل‌های زاگرس با مشکلات دیگری نیز دست و پنجه نرم می‌کنند. تغییرات اقلیم و افزایش شدت گرما، خشکسالی‌ها، حمله و طغیان آفات و بیماری‌های قارچی، تنش‌های مختلف، آتش‌سوزی‌ها، چرای بیش از حد، تخریب و فرسایش خاک، آلودگی‌ها و ده‌ها عامل دیگر شرایط را برای طغیان قارح‌های آندوفیت و حشرات چوب‌خوار و پوست‌خوار مهیا کرده و سطوح قابل توجهی از این عرصه‌های جنگلی را در زمانی برابر یک سال نابود می‌کند. براساس آمارهای منتشر شده، در حدود یک میلیون و سیصد و پنجاه هزار هکتار یا به عبارتی در سطحی معادل ۲۵ درصد این جنگل‌ها، پدیده زوال درختان و درختچه‌ها رخ داده است. در توضیح پدیده زوال، حداقل پنج فرضیه کلی وجود دارد.

۱- فرضیه تغییر اقلیم (مرگ و میر دسته جمعی و یک شکل و همگن بودن صدمه در بین چند گونه ناشی از تغییر اقلیم است).

۲- فرضیه استرس‌های زیست‌محیطی و ارگانسیم‌های ثانویه (درختان تحت تأثیر استرس‌های زیست‌محیطی ضعیف شده و مورد حمله ارگانسیم‌های ثانویه قرار می‌گیرند).

۳- فرضیه عوامل شروع کننده، مستعدکننده و مشارکت‌کننده.

۴- فرضیه اکولوژیکی (گاهی در روند طبیعی توالی و جان‌شینی مرگ و میر درختان رخ می‌دهد).

۵- فرضیه آلودگی هوا (افزایش نیتروژن، دی اکسید کربن، باران‌های اسیدی، گرد و غبار و... علاوه بر اثرات مستقیم بر سلامت گیاهان می‌توانند به‌عنوان عوامل شروع کننده، منطبق مستعد را در چرخه زوال قرار دهند).

پدیده زوال درختان بلوط Oak Decline، نوعی مرگ خاموش است که بسیار سریع نیز اتفاق می‌افتد. عواملی نظیر خشکسالی‌های دوره‌ای کوتاه مدت و متوالی، مناطقی که طغیان مکرر آفات برگ‌خوار اتفاق می‌افتد، تغییرات ایجاد شده در بروز فصول و آلودگی‌های شدید هوا در بروز پدیده زوال نقش محرک و تأثیرگذار دارند.

هم‌اکنون درحوزه جنگل و مرتع بیش از ۶۰۰ آفت و بیماری‌این عرصه‌ها را تهدید می‌کند که ۵۰ آفت آن مهم و کلیدی بوده و با مدیریت علمی باید برای مبارزه با آن برنامه‌ریزی و اقدام شود. استان چهارمحال و بختیاری از نظر وفور گونه‌های بوته‌ای و درختچه‌ای، نسبت به سایر مناطق روستی زاگرس وضعیت بی‌همتا و منحصر به فردی دارد. اما متأسفانه طی چند سال اخیر در بعضی از نقاط این استان، تعدادی از گون‌ها، این گونه باارزش به‌شدت دچار عارضه خشکیدگی و زوال کامل شده‌اند که می‌تواند پیامد‌های ناگواری در سیستم اکولوژیک منطقه ایجاد کند.

ایرنا - سفرا و نمایندگان کشورهای عضو اکو همراه با دبیرکل این اتحادیه اقتصادی شامگاه سه‌شنبه با حضور در بوستان ملل ساری از غرفه‌های نمایشگاه ملی صنایع دستی، هنرهای سنتی و گلاب و بهار ایران بازدید کردند و میهمان جشن شب‌های فرهنگی ساری ۲۰۲۲ شدند.

ایستنا - **محمد مرتدا**» وزیر فرهنگ جمهوری لبنان از موزه ملی ایران بازدید کرد و از وجود مشابه سرستون خمانشی در موزه ملی لبنان خبر داد.

مهر - **عباس سمیعی**» مدیرکل روابط عمومی و امور بین‌الملل سازمان منابع طبیعی کشور گفت: حل معضل ریزگردها نیازمند حضور فعالانه و همه‌جانبه ایران در عرصه‌های بین‌المللی و رایزنی است.

ایستنا - **مورتضی ادیب‌زاده**» سرپرست اداره‌کل موزه‌ها با ازبیزی ضوابط و دستورالعمل‌ها با هدف تسهیل دسترسی پژوهشگران و دانشجویان به محتوا و آثار مطالعاتی موزه‌ها خبر داد.

مهر - **رضاقاسمیان**» معاون سیاسی، اجتماعی و امنیتی استاندار اردبیل گفت: محیط‌زیست و منابع طبیعی در معرض آسیب‌های متعدد بوده که ضروری است با تغییر نگرش در راستای حفاظت از آنها تلاش شود.

ایستنا - **سیدامین قاسمی**» مدیرکل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی لرستان گفت: بیش از ۳۸ هزار نفر در جشنواره ملی فرهنگ اقوام ایران زمین شرکت کردند.

مهر - **سررهنگ** «**جمشید محبت‌خانی**» فرمانده یگان حفاظت محیط‌زیست کشور گفت: تلاش می‌کنیم سهمیه استخدام ۵۰۰ نیروی محیطبان را در سال جاری دریافت کنیم.

ایستنا - **صادق ضیاییان**» رئیس مرکز ملی پیش‌بینی و مدیریت بحران مخاطرات وضع هوا، از رگبار باران در برخی استان‌ها و وزش باد شدید و خیزش گرد و خاک و همچنین افزایش محسوس دما در کشور خبر داد.

اعتراض ۶۱باستان شناس به حراج اشیای باستانی توسط ۴۶ نماینده

۶۱ نفر از استادان باستان‌شناسی دانشگاه‌های سراسر کشور، در نامه‌ای سرگشاده به رئیس مجلس شورای اسلامی، درباره طرحی با عنوان «استفاده بهینه از اشیای باستانی و گنج‌ها» ابراز نگرانی کرده و خواستار لغو این طرح شدند؛ طرحی که در تعارض و مغایرت کامل با قوانین کشور است

و هویت باستانی کشور را نشانه رفته است!

در بخشی از این نامه اعتراضی آمده است: «دیرزمانی است که عنان محافظت از دستاوردها و موارث فرهنگی ایران عزیزمان از کف متولیان امر خارج شده است. شمار محوطه‌های باستانی آسیب دیده و به تاراج رفته از عدد تاریخ است و تنها چاره کار، اقدام به مَر قانون است نه تغییر آن به نفع طرف سودجو. نمایندگان خانه ملت، مستحضر باشید اصل فراموش شده در ایران که منجر به چنین نابسامانی شده است، عدم مقابله درست نهادهای ذیربط با پدیده شوم گنج‌یابی و قاچاق آثار باستانی است. قوانین مکفی و کارآمد هستند، اما در عمل اجرایی‌نشوند. از همین روی است که شاهد حضور هزاران صفحه رسمی گنج‌یابی و تبلیغ فلزیاب در فضای مجازی هستیم، بدون آنکه شاهد برخوردی از جانب پلیس فضای مجازی باشیم. یگان‌های حفاظت میراث فرهنگی هر روز و هر هفته ددها قاچاقچی را بازداشت کرده و به قانون می‌سپارند و قضات ظرف چند روز رأی به برائت می‌دهند و ده‌ها مورد از این دست.